Hz. EBU ZERR EL-GIFARİ

- İlk Müslümanlardandır. Bedevilerden İslam'ı kabul eden ilk kişidir. Ebû Zerr, Benû Gıfâr kabilesine mensup olup doğum tarihi bilinmemektedir. Hicri 31 (M. 651/652) yılında Mekke ile Medine arasında bir yer olan er-Rebeze'de vefât etmiştir. Ebû Zerr'in ismi ve babasının adı hakkında kaynaklarda çeşitli isimler zikredilmektedir.
- En kuvvetli görüş göre Ebu Zerr'in Adı: Cündüb babasının adı ise Cenâde b. Kays'tır. Zira annesinin künyesi Ümmü Cündüb'dür.
- Künyesi Ebu Zerr'dir. İslâm tarihinde isminden ziyade bu künyesi ile meşhur olup bununla anılmaktadır. Lâkabı ise Mesîhu'l-İslâm'dır. Bu lâkabı ona Hz. Muhammed bizzat vermiştir. Ebû Zerr el-Gıfârî'nin

kabilesi ve ailesi genellikle câhiliye devrinde yol kesmek, kervanları soymak ve eşkıyalık yapmakla tanınırdı. Ebû Zerr, cesareti ve atılganlığı ile o kadar büyük bir şöhret yapmıştı ki, ismini duyan, olduğu yerde korkudan titrerdi.

Müslüman Olması

- Ebû Zerr genç yaşlarındayken bir gün, birdenbire değişerek eşkiyalığı bırakıp haniflerden oldu. İslâm'ın henüz zuhur etmediği bir zamanda Allah yolunu tuttu. Öyle ki, etrafındakilere, "Allah'tan başkasına ibadet edilmez. Putlara tapmayınız, onlardan hiçbir şey istemeyiniz!" demeye başladı. Kendi ifadesine göre, müslüman olmadan üç yıl evveline kadar kendine mahsus bir şekilde Allah'a ibadet ettiğini ifade etmiştir.
- Ebû Zerr'in İslâm ile müşerref olması başlı başına bir olaydır. Şöyle ki: -Bir gün, Gıfâroğulları kabilesine mensub bir kişi, Mekke'den kendi kabilesine döndüğünde doğru Ebû Zerr'e gitti ve Mekke'de bir zatın zuhur edip kendisinin peygamber olduğunu iddia ederek insanları yeni bir dine dâvet ettiğini ve Cenâb-ı Hakkın vahdâniyeti hakkında halka

talimatta bulunduğunu haber verdi. Ve bu işi tahkik etmesini söyledi. Arkadaşının vermiş olduğu bilgileri dikkatle dinleyen Hz. Ebû Zerr, karşısındakinin sözleri bittikten sonra:"Cenâb-ı Hakka yemin ederim ki, bu zat, iyilikleri öğrenmeleri ve kötülüklerden sakınmaları için halka nasihatler yapmaktadır" dedi.

- Bu konuşmadan kısa bir süre sonra Ebû Zerr Mekke'ye gitti. Bu sırada Hz. Muhammed'in Mekke'deki durumu çok kritik olduğundan, ashabı onu büyük bir titizlikle koruyor ve bulunduğu yeri hiç kimseye açıklamıyorlardı. Ebû Zerr Hz. Peygamber'i kime sorduysa bir cevap alamadı. Çaresiz Kabe'ye gitti. Zemzem suyundan içerek biraz rahatladı. Tekrar Hz. Peygamber'i aramaya çıktı. Yine kimseden bir cevap alamadı. Bu arada tevafuken karşısına çıkan Hz. Ali'ye sordu ise de yine bir cevap alamadı.

- Ebû Zerr el-Gıfâri, Hz. Ali'yi takip edip, onunla birlikte Peygamberimizin mübarek yüzünü görmekle şereflendi. Ve hemen:
- “Esselâmü aleyküm,” diyerek selâm verdi. Bu selâm İslâm'da bu şekilde verilen ilk selâm ve Ebû Zerr el-Gıfari de ilk selâmlayan kimse oldu.
- Peygamber efendimiz selâmını aldıktan sonra, aralarında şu konuşma geçti:
- “Sen kimsin?”
- *“Gıfâr kabîlesindenim.”*
- “Ne zamandan beri buradasın?”
- *“Üç gün üç geceden beri buradayım.”*

- "Seni kim doyurdu?"
- *"Zemzem'den başka bir yiyecek, içecek bulamadım. Zemzemi içtikçe hiç açlık ve susuzluk duymadım."*
- "Zemzem mübarektir. Aç olanı doyurur."
- "Yâ Muhammed! İnsanları neye davet ediyorsun?"
- *"Bir olan ve ortağı bulunmayan Allah'a iman etmeye ve putları terk etmeye, benim de Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet etmeye davet ediyorum."*
- Bunun üzerine Ebû Zerr el-Gıfari hazretleri:
- "Bana İslâmı bildir," dedi.

- Peygamber efendimiz ona Kelime-i şehâdeti okudu. O da söyleyip, Müslüman oldu.
- Ebû Zerr Müslüman olmanın verdiği büyük bir iştiyakla dedi ki:
- “Yâ Rasûlallah! Allahü Teâlâya yemîn ederim ki Müslüman olduğumu Kabe'de müşrikler arasında haykırmadıkça memleketime dönmeyeceğim.”
- Bundan sonra Ebû Zerr el-Gıfâri Kabe yanına gidip, yüksek sesle:
- “Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Rasûllüh,” diye haykırdı.
- Bunu işiten müşrikler hemen üzerine hücum ettiler. Taş, sopa ve kemik parçalan ile öyle dövdüler ki, kanlar içinde kaldı. Bu hâli gören Hz. Abbâs seslendi:

- “Bırakın bu adamı, öldüreceksiniz! O sizin ticâret kervanınızın geçtiği yol üzerinde oturan bir kabiledendir. Bir daha oradan nasıl geçeceksiniz? Böylece Ebû Zerr hazretlerini müşriklerin elinden kurtardı.”
- Müslüman olmakla şereflenmenin verdiği şevkle, öylesine seviniyor ve coşuyordu ki, ertesi gün yine Kabe'nin yanında Kelime-i şehâdeti yüksek sesle bağıra bağıra söyledi. Bu sefer de üzerine hücum eden müşrikler, yere yıkılıncaya kadar dövdüler. Yine Hz. Abbâs yetişip, ellerinden kurtardı. Bundan sonra Peygamber efendimiz Ebû Zer-i Gıfarî hazretlerine buyurdu ki:
- “Şimdi kavminin yanına dön! Emrim sana ulaşınca, onu kavmine haber ver! Ortaya çıktığımızın haberi sana geldiği zaman yanımıza dön!”

- Bu emir üzerine Ebû Zerr el-Gıfari kendi kabilesi arasına dönüp, onlara İslâmiyeti anlatmaya başladı. Hicrete kadar bu hizmete devam etti.
- Ebû Zerr el-Gıfari kavmini İslâmiyete davet ediyordu. Bir gün kabilesine, Allah'ın bir ve Muhammed onun Rasulü olduğunu ve bildirdiklerinin hak ve tapmakta oldukları putların bâtıl, boş ve manasız olduğunu söylemişti. Kendisini dinleyen kalabalıktan bir kısmı, "Olamaz" diye bağrışmaya başladılar. Bu sırada kabilenin reisi Haffâf, bağıranları susturdu ve dedi ki:
- “Durun, dinleyelim bakalım ne anlatacak!” Bunun üzerine Ebû Zerr hazretleri şöyle devam etti:
- “Ben Müslüman olmadan önce, bir gün Nuhem putunun yanına gidip, önüne süt koymuştum. Bir de baktım ki, bir köpek yaklaşıp, sütü içiverdi. Sonra da putun üzerine pisledi. Görüyorsunuz ki, put köpeğin

üzerini kirletmesine mani olacak güçte bile olmayan bir taş! İşte sizin taptığınız şey! Köpeğin bile hakaret ettiği puta tapmak hoşunuza gidiyorsa, buna çok şaşılır.”

- Herkes başını eğmiş duruyordu. İçlerinden biri cevap verdi:
- “Peki senin bahsettiğin Peygamber neyi bildiriyor. Onun doğru söylediğini nasıl anladın?”
- Bunun üzerine Ebû Zerr hazretleri, yüksek sesle kalabalığa şöyle hitap etti:
- “O, Allah'ın bir olduğunu, O'ndan başka ilâh olmadığını, herşeyi yaratan ve herşeyin mâliki, sahibi olduğunu bildiriyor. İnsanları Allah'a iman etmeye çağırıyor. İyiliğe, güzel ahlâka ve yardımlaşmaya davet ediyor. Kız çocuklarını diri diri gömmenin ve yaptığınız diğer her türlü

kötülüğün, haksızlığın, zulmün, çirkinliğini ve bunlardan sakınmayı emrediyor.”

- Ebû Zerr el-Gıfâri hazretleri İslâmiyeti uzun uzun açıkladı. Kabilesinin, içinde bulunduğu sapıklığı bir bir sayıp, bunların zararlarını ve çirkinliğini gayet açık bir şekilde anlattı. Onu dinleyenler arasında başta kabile reisi Haffâf ve kendi kardeşi Üneys olmak üzere çoğu Müslüman oldu. Diğerleri ise daha sonra Peygamberimizi görerek Müslümanlığı kabul ettiler.
- Ebû Zerr el-Gıfâri hazretleri bu hizmetleri yaptığı sırada, İslâmiyet, Mekke'de ve civarında oldukça yayılmıştı. Müşriklerin zulmü de o derece artmış, İslâm uğrunda kanlar dökülmüş, ilk şehîdler verilmişti. İki defa Habeşistan'a, daha sonra Medîne-i münevvereye hicret yapıldı.

- Ebû Zer hazretleri de Medine'ye hicret etti. Peygamber efendimiz hicretten sonra Ashâb-ı kiram arasında kurduğu kardeşlikte Ebû Zerr hazretlerini de Münzir bin Amr hazretleri ile kardeş yaptı. Daha sonra İslâmı anlatması için tekrar kabilesi arasına gönderildi.
- Ebû Zer-i Gıfâri hazretleri Hendek savaşından sonra tekrar Medine'ye geldi ve yerleşti. Bundan sonra Peygamber efendimizin yanından ayrılmadı.
- Ashab-ı Suffe ile beraber Mescid-i Nebevi'de yatıp kalktığı için her an Hz. Peygamber'in yanında ve hizmetinde bulundu. Hatta ashab-ı Suffe akşam yemeklerinde zengin sahabilerin evlerine dağıtıldığı zaman bile o hep Resul-i Ekrem'in evine misafir olurdu.

Tebük Gazvesine Katılması:

- Tebük muharebesinde Ebû Zerr el-Gıfâri hazretlerinin devesi pek zayii ve dayanıksız olduğu için geride kalmıştı. Yolun ortasında devesi çöküp kalınca, devesinden indi. Eşyasını sırtına yükleyerek orduya yetişmek içir yaya yürümeye başladı. Şiddetli sıcak ortalığı kavuruyordu. Bir öğle vakti Ebû Zerr orduya yetişti. Rasûlullah'ın yanında bulunan Ashâb-ı kiram dediler ki:
- “Yâ Rasûlallah! Tek başına bir adam geliyor.” Rasûlullah efendimiz:
- *“Ebû Zerr midir? Onun olmasını isterim,”* buyurdular. Ashâb-ı kiram dikkatle bakıp Rasûlullaha dediler ki:
- “Yâ Rasûlallah, gelen Ebû Zerr'dir.”

- Rasulullah Ebu Zerr hakkında şöyle buyurdu:
- يَرْحَمُ اللهُ أَبَا ذَرٍّ، يَمْشِي وَحْدَهُ، وَيَمُوتُ وَحْدَهُ، وَيُحْشَرُ وَحْدَهُ
- *"Allah Ebû Zerr'e rahmet eylesin! O, yalnız yaşar, yalnız yürür, yalnız başına vefat eder ve yalnız başına haşrolunur."*
- Daha sonra Ebû Zerr'e:
- "Ey Ebû Zerr! Niçin geride kaldın?" diye sordu. Ebû Zerr, devesinin durumunu anlattı ve bu sebeple geride kaldığını söyledi." Bunun üzerine Rasûlullah efendimiz:
- *"Bana gelip kavuşuncaya kadar, attığın her adımına karşılık, Allahü teâlâ bir günâhını bağışlasın,"* diye duâ buyurdular.

Vefatı

- Ebu Zerr şiddetli bir hastalığa yakalandı. Öleceğini anlayan eşi, kefeni dahi olmadığını söyleyerek ne yapacağını ve kendisini nasıl defnedeceğini hem düşünüyor ve hem de Ebû Zerr'e düşüncesini açıklıyordu.
- Birgün, muhterem hanımı hatırlattı:
- - Elbisen çok eskidi, bir yenisini bulamaz mıyız?
- - Bize artık elbise değil, kefen lâzımdır! Üstelik sana, iyi haberlerim var.
- - Hayırdır İnşâallah efendi...

- - İnşâallah yakında, Allahın sevgilisi Peygamber efendimize kavuşacağım. Ey ölüm çabuk gel, rûhum Rabbime kavuşmak sevgisiyle çırpınıyor.
- Hanımı ağlamaya başladı.
- - Niçin ağlıyorsun hanım?
- Kadıncağız bir şeyler söylemek için dedi ki:
- - Nasıl ağlamayayım! Gerçekten bir emr-i Hak vâki olsa, vefât etsen, ben buralarda tek başıma ne yaparım? Sonra bir kefen bezimiz bile yok. Ayrıca kadın başıma, seni nasıl defnedebilirim?
- - Şimdi bunları bırak da, kapıya çık bakalım! Gelen giden, var mı?

- Hanımı gözlerini sildi. Kapı önüne çıktı. Uzaklara, ufuklara baktı, baktı. Issız çöl rüzgârlarından başka, ne gelen vardı, ne giden! Üzüntüyle içeri döndü. Başını salladı:
- - Bilirsin ki, hac mevsimi geçti. Bu günlerde, şu ıssız çöle, kimin yolu düşebilir?
- - Gelirler! Gelirler! Sen şimdi kalk! Bir keçi kes; pişirmeye başla! İyi kalbli Müslüman cemâ'ati gelince, onlara ikrâm edersin. Sakın, yemeden onları salıverme!
- Hanımı, tekrar dışarı çıktı. Gözleri nemli, efendisinin emirlerini yerine getirmeye başladı. Yemek pişirirken yolu da gözlüyordu. İşte bu sırada ufukta, bir toz bulutu belirdi. Bulut yaklaştı, yaklaştı.

- Nihâyet atlılar ve develiler, açıkça belli oldular. O zaman kadıncağız buruk bir sevinçle içeri koştu:
- - Müjde efendi! Söylediğin gibi, gelenler var!
- Yaşlı Sahâbînin gözleri parladı ve dedi ki:
- - Elhamdülillah! Çok şükür, geldiler demek. Öyleyse, gel de şu yaşlı vücûdumu, Kıbleye doğru çevirelim.
- Sonra Kelime-i Şehâdet getirip vefât etti. Hanımı, efendisinin dediklerini yaptı. Sonra tekrar, kapı önüne çıktı. Yolcular gelmişlerdi.
- Bunlar Abdullah bin Mes'ûd, Mâlik bin Eşter ve ba'zı Müslümanlardı. Kadıncağız eliyle, gelenlere evi gösterip sordu:
- - Ebû Zer içerde, vefât etti. Onu kefenleyip, ecre, sevâba nâil olmak istemez misiniz?

- Bu ismi duyan kâfile mensupları, hep birlikte, Ebû Zer hazretlerinin hizmetine koştular.
- Abdullah bin Mes’ûd’un verdiği kefenle kefenlendi ve cenâze namazını da, Abdullah bin Mes’ûd kıldırdı. Hazırlanan etten de yiyerek hep birlikte Medîne’ye döndüler. Çoluk çocuğunu Hz. Osman himâyesine aldı.
- Uzun boylu, esmer, geniş omuzlu ve saçları beyazlaşmış haliyle Hz. Ebû Zerr bir âbide gibi idi. Vefâtında geriye harab bir ev ile üç koyun ve birkaç keçiden başka birşey bırakmadı. Âbid, zâhid idi. Hakkı söylemekten çekinmez ve korkmaz idi. Ebû Musa el-Eş'âri'yi ise yaşayışından dolayı çok severdi ve ona, "Sen, benim kardeşimsin" derdi.

Rasûlullah’ı Sevmesi

- Ebu Zerr anlatıyor:
- Rasulullah’a sordum:
- يَا رَسُولَ اللهِ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ كَعَمَلِهِمْ؟
- “Ey Allah’ın Rasulü! Bir topluluğu seven ancak onların yaptıklarının yapamayan kişi hakkında ne dersin?”
- Rasulullah şöyle dedi:
- "أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "
- *“Ey Ebu Zerr! Sen sevdiklerinle berabersin.”*
- قُلْتُ: فَإِنِّي أُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ.

- Ben de: “Ben Allah’ı ve Rasulünü seviyorum” dedim.
- Rasulullah şöyle buyurdu.
- قَالَ: "فَأَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "
- *“Ve sen Ebu Zerr, sevdiğinle berabersin”*

Zühd ve Takvası:

- Rasulullah buyurdu ki:

- " أَبُو ذَرٍّ يَمْشِي فِي الْأَرْضِ بِزُهْدِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

- *"Ebu Zer yeryüzünde İsa b. Meryem'in zühdüyle yürür"*[1]

- Ebû Zerr tabiaten fakir, zâhid ve inzivâyı seven bir sahâbî idi. Dünyaya hiç değer vermezdi. Bundan dolayı Hz. Peygamber kendisine Mesîhu'l-İslâm lâkabını takmıştı. Nitekim Ebû Zerr, Rasûlullah'ın vefatından

[1] Tirmizi.

sonra bu lâkaba uygun olarak dünya ile alâkasını tamamen keserek inzivâya çekildi. Medine'nin bağı bahçesi onun için bir harabeden başka birşey değildi. Hele Hz. Ebû Bekir de vefât edince Ebû Zerr tamamen içine kapandı. Yüreğindeki acılara tahammül edemez hale geldi. Medine'den ayrılıp Şam'a yerleşti.

- Hz. Osman devrinde fetih hareketleri oldukça genişlemiş ve bu yüzden fethedilen bölgelerin gelenekleri de İslâm'a etki etmeye başlamıştı. Bunun neticesi olarak emirler, sâdelikten ayrılarak dünyevî bir yaşantının içerisine girmişlerdi. Saraylar, köşkler, konaklar yapılmaya. Hizmetçiler tutularak işler onlara gördürülmeye başlanmıştı. Rasûlullah'ın, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer devrinin sâdeliği unutulmuştu.

- Bu sâdeliği unutmayanlardan birisi de Ebû Zerr idi. O, sâde yaşayışını sürdürmekte ısrâr ediyordu. Mal ve servet biriktirme hırsı yoktu. Debdebeli bir hayat tarzını seçenlere gereken ikazları yapıyor; bu durumun onlara kötülükten başka birşey vermeyeceğini, bir gün bunların hesabının sorulacağını söylüyordu. Ve sık sık:

- **وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ**

- ***"Altın ve gümüş depo edip Allah yolunda sarf etmeyenlere elim azabı müjdele..."***[2] ayetini okuyordu.

---

[2] Tevbe, 34.

- Hz. Muâviye ve emirlerinin yaşantılarını sürekli eleştiriyordu. Bu yüzden Şam'da fesat çıkardığı iddiasıyla Ebû Zerr, Hz. Osman'a şikâyet edildi.

******

- Bir defasında Şam valisi, tecrübe etmek için, hizmetçisi ile akşam on bin dirhem altın göndermişti. Ebû Zerr hazretleri altınları alınca uykusu kaçtı, uyuyamaz hâle geldi. Hemen kalktı ve fakirlere dağıttı. Yanında tek altın bile saklamadı. Ertesi gün valinin hizmetçisi gelip dedi ki:
- “Aman efendim, dün akşam sana getirdiğim altınlar meğerse başkasına gidecekmiş. Yanlışlıkla sana getirmişim.
- Mümkünse altınları geri alayım, yoksa vali benden hesap sorar”. Bunun üzerine Ebû Zerr el-Gıfâri hazretleri buyurdu ki:

- “Ben onları fakirlere dağıttım. Sen validen iki-üç gün mühlet iste, ben bu parayı hazırlarım, o zaman iade ederiz.”
- Valinin adamı durumu valiye anlattı. Vali, Ebû Zerr'in, sözünün eri olduğunu anladı.
- Ancak, Ebû Zer'in bir günlük ihtiyaçtan fazlasını bulundurmayıp dağıtmasını ve halkı buna teşvik etmesini, halkın anlamayacağını anlayan vâli, durumu halîfe Hz. Osman'a mektup ile bildirdi.
- Bunun üzerine halîfe, Ebû Zer'i Medîne'ye davet etti. Ebû Zer, Medîne'ye geldiğinde, evlerin Sel Dağına dayandığını ve refâhın arttığını gördü. Halîfenin huzûruna çıkınca, Hz. Osman'a, niçin insanların biriktirdikleri malları dağıttırmıyorsun, diye sordu. Bunun üzerine Hz. Osman buyurdu ki:

- \- Yâ Ebâ Zer, halkı zühd yoluna zorla sokmak imkânsızdır. Onlar zekâtlarını verdikten sonra, benim vazîfem, onlar arasında Hak teâlâ hazretlerinin emriyle hükmetmek ve onları çalışma, iktisat tarafına teşvik eylemektir.
- Bunun üzerine Ebû Zer dedi ki:
- \- Rasûlullah bana *"Binalar Sel dağına ulaştığı zaman, sen Medîne'den ayrıl!"* diye emretmişlerdi. İzin verirseniz, ben Medîne'den gideyim.
- Hz. Osman müsâade buyurdu. Birkaç koyun ve keçi, yetecek miktarda yiyecek vererek, Medîne-i münevvere yakınlarındaki Rebeze adındaki köye gitmesini söyledi. Ailesi de Şam'dan buraya gönderildi.
- Medine'de âsiler Hz. Osman aleyhine faâliyetlerde bulundukları zaman Ebû Zerr'i bu işe karıştırmak istedilerse de bir kenara çekilip âsilere bu

fırsatı vermedi. Ebû Zerr, Rebeze'de çok sıkıntılı günler geçirdi. Evi harab olmuş, sırtında elbise kalmamıştı. Ailesi elbiseden bahsettikçe, o "bana elbise değil, kefen lâzım" diyordu.

******

- Bir gün Ebû Zerr el-Gıfâri, Kabe'nin yanında durarak şöyle dedi:
- “Ey ahâli, sizden biri bir yolculuğa çıkacak olsa, azıksız asla çıkmaz, mutlaka bir yol hazırlığı yapar. Yanına yiyecek, içecek, para vs. alır. Dünya hayâtında bir yolculuğa çıkan bir insan, azık almadan çıkmazsa, ya âhıret yolculuğuna çıkacak birisi, azıksız nasıl çıkar?”
- Orada toplanan ahâli sordu:
- “Bizim âhiret azığımız nedir yâ Ebâ Zerr?”

- “Dünyayı iki kısma ayırınız. Birini dünyalık elde etmeye, diğerini de âhiret hazırlığı yapmaya tahsis ediniz. Üçüncüsü size zararlı olur, fayda vermez.”

******

- Bir defasında yanına birisi gelmişti. O şahıs evin içinde göz gezdirmeye başladı. Evde hiç eşya göremeyince :
- «— Hani eşyalarınız Ebu Zerr!» dedi. Ebu Zerr şöyle cevap verdi:
- «— Bizim ötede ahirette de bir evimiz var, eşyalarımızın iyisini oraya gönderiyoruz». O kişi, onun ne demek istediğini anlayıp şöyle cevap verdi:
- «— Fakat bu evde (dünyada) yaşadığın müddetçe de sana bazı şeyler lâzım». Ebu Zerr ise:
- «— Fakat ev sahibi bizi bu evde bırakmıyor», dedi.

İlme Düşkünlüğü:

- Bütün zamanını dîni öğrenmeye ayırdı. İlim öğrenmek hususunda büyük gayret sahibi idi. Her şeyi Peygamberimize sorardı, iman, ihsan, emir ve yasaklar hususunda, Kadir gecesi ve daha birçok hususların sırlarını, izahını, namaza dâir ince hususları ve nice şeyleri Rasûlullah'a bizzat sorarak öğrenmiştir.
- Resûl-i Ekrem efendimiz Ebû Zer'i çok sever, ona, husûsî iltifat buyururdu. Çok zaman gece geç vakte kadar Rasûlullah'ın huzurunda kalırdı. Peygamberimizin mahremi, sır dostu idi. Onunla mahrem meseleleri konuşurdu. Ayrıca Ebû Zer hazretleri, Peygamberimizin mübarek elini öpmek saadetine kavuşmuştur.

- Rasûlullah efendimize bey'ât ederken de, "Hak Teâlâ'nın yolunda hiçbir kötüleyicinin kötülemesine aldırmayacağına, ne kadar acı olursa olsun daima doğru sözlü olacağına" söz vermişti. Ömrünün sonuna kadar hep böyle kaldı. Bu hususta Rasûlullah efendimiz buyurdu ki:

- مَا أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ، وَلَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ، مِنْ رَجُلٍ أَصْدَقَ لَهْجَةً مِنْ أَبِي ذَرٍّ

- *" Ebu Zer'den daha doğru sözlü bir kimseyi ne yeryüzü taşıdı ne de gökyüzü gölgelendirdi."*[3]

---

[3] İbn Sa'd, Tabakat.

Bir Menkıbe

- Hz. Ömer, halifeliği zamanında bir gün arkadaşları ile oturmuş sohbet ediyordu. Bu sırada iki genç huzuruna geldi. Yanlarında kollarından sıkıca tuttukları bir genç vardı. Kollarından tutulan genç, temiz giyimli mert birine benziyordu. Biri geliş sebeplerini şöyle anlattı:
- “Bu genç, babamızı öldürdü. Bunun muhakeme edilmesini istiyoruz.”
- Hz. Ömer, her iki tarafın da ifadelerini aldı. Hâdisenin nasıl cereyan ettiği iyice öğrenildikten sonra katil genç suçlu görülerek idama mahkûm edildi. Delikanlı kararı sükûnetle dinledikten sonra, dedi ki:
- “Siz, mü'mini erin emîrisiniz. Emriniz başımızın üzerinedir. Kararın yerine getirilmesine hazırım. Ancak, babam vefat etmezden önce paralarını ayırmış, bana, "Oğlum, şunlar senin, şunlar da kardeşinindir. Büyüyünceye kadar sen muhafaza et! Büyüyünce kendisine verirsin."

diye vasiyet etmişti. Ben de bu paralan bir yere gömdüm. Şimdi karar infaz edilirse, bu paralar orada kalır. Çünkü benden başka yerini bilen yoktur. Yetim hakkı zayi olur. Bana üç gün müsaade ederseniz gider emâneti ehil birine teslim ederim. Sonra da gelir teslim olurum."

- Hz. Ömer:
- "Yerine bir kefil bırakman lâzım," buyurdu.
- "Burada bulunanlardan biri bana kefil olur?"
- Genç, orada bulunanların yüzüne dikkatlice baktı. Sonra Ebû Zer r el-Gıfâri hazretlerini göstererek:
- "İşte bu zât kefil olur," dedi. Hz. Ömer:
- "Ey Ebû Zerr, kefil olur musun?"
- "Evet, üç güne kadar döneceğine ben kefil olurum."

- Aradan üç gün geçti. Mühlet bitmek üzereydi. Da'vâcı gençler gelmiş fakat, auçlu genç gelmemişti. Davacılar dedi ki:
- “Ey Ebû Zerr, kefil olduğun genç gelmedi. Madem o gelmedi, sen onun kefili olarak, onun cezasını çekmedikçe buradan ayrılmayız.” Ebû Zer hazretleri gayet sakin bir şekilde:
- “Daha vakit var, sürenin sonuna kadar bekleyin bakalım. Eğer gelmezse, ben hazırım.”
- Nihayet bildirilen vakit doldu. Ebû Zerr hazretleri de ortaya çıkıp, cezasının infazım istedi. Tam bu sırada, toz duman içinde birinin gelmekte olduğunu gördüler. Gelen, o gençten başkası değildi. Genç geciktiği için özür dileyerek:
- “Parayı bulup dayıma teslim ettim. Kardeşimi de ona emânet ettim. Dayımın yeri hayli uzak olduğu için ancak bu zamanda gelebildim.”

- Orada bulunanlar, gencin sözünde durmasına hayran kaldılar. Bu hususu kendisine söylediklerinde:
- “Mert olan hakîki Müslüman sözünde durur. Arkamdan, "Artık dünyada sözünde duran kalmadı" dedirtmem.”
- Ebû Zerr hazretlerine, genci tanımadığı hâlde neden kefil olduğunu sorduklarında:
- “Genç bana güvenerek, "Bu bana kefil olur" dedi. Bunu reddetmeyi mürüvvete, insanlığa sığdıramadım. Alemde fazilet, iyilik kalmamış,” dedirtmem.

Rasulullah ile Sohbeti

- Ebu Zerr anlatıyor:
- Bir gün mescide girdim. Rasûlullah efendimiz yalnız oturuyordu. Ben de yanına oturdum, buyurdu ki:
- *"Yâ Ebû Zer, mescide girince iki rekât* namaz *kılmak gerekir. Kalk kıl."*
- Kalktım iki rekât tahıyyet-ül-mescid namazı kıldım sonra yine Rasûlullahın yanına varıp oturdum. Dedim ki,
- -Yâ Resulallah, bana namaz kılmayı emir buyurdunuz. Bu namaz nedir?
- *"Azı ve çoğu Allahü teâlânın koyduğu bir ibâdettir."*
- -Yâ Resûlallah hangi amel daha efdaldir:

- -*Allahü teâlâya imân etmek ve onun yolunda cihad yapmak.*
- -Yâ Rasûlallah imân bakımından en kâmil mü'min hangisidir?
- -*Ahlâkı en güzel olanıdır*
- -Yâ Rasûlallah mü'minlerin en emini kimdir?
- -*İnsanlara elinden ve dilinden zarar gelmeyen kimsedir.*
- -Yâ Rasûlallah en efdal hicret hangisidir?
- -*Günâhlardan uzaklaşmaktır.*
- -Yâ Rasûlallah en efdal namaz hangisidir?
- -*En uzûn kılınan namazdır*
- -Yâ Rasûlallah, oruç nedir?

- -*Ecrini, mükâfatını bizzat Allahü teâlânın katkat vereceği bir farzdır ibâdettir,*
- -Yâ Rasûlallah hangi cihad daha efdaldir?
- -*Mal ve canı ile yapılan cihaddır,*
- -Yâ Rasûlallah hangi köleyi azât etmek daha efdaldir?
- -*Madden ve manen kıymetli olanı.*
- -Sadakanın en efdali hangisidir?
- -*Az da olsa fakirin gönlünü almak için verilendir.*
- -Yâ Rasûlallah, Allahü teâlânın indirdiği âyetler içinde en fazîletlisi hangisidir?
- -*Âyet-el kürsîdir..*

- Ebû Zer hazretleri devam ederek,
- -Yâ Rasûlallah bana nasihât et!
- -*Sana Allah'tan korkmayı tavsiye ederim. İşin başı budur.*
- -Yâ Rasûlallah biraz daha!..
- -*Sana Kur'ân-ı kerîmi okumayı tavsiye ederim. O senin için yeryüzünde nur, gökte meleklerin övgüsüdür.*
- -Biraz daha...
- -*Çok gülmeyi terket, çok gülmek kalbi öldürür, yüzün nurunu giderir.*
- -Biraz daha nasihât buyur, Yâ Rasûlallah!
- -*Susmayı tercih et sadece hayır söyle, bu şeytanı senden uzaklaştırır dîne uymakta sana yardımcı olur.*

- -Biraz daha, Yâ Rasûlallah!
- -*Cihad et, çünki cihad ümmetimin zühdüdür.*
- -Biraz daha...
- -*Miskinleri, fakirleri sev onlarla bulun.*
- -Biraz daha, Yâ Rasûlallah!
- -*Kendinden aşağı olanlara bak, senden üstün olanlara bakma, çünkü içinde bulunduğun hal senin için nimettir.*
- -Biraz daha, Yâ Rasûlallah dedim!
- -*Akrabanı ziyaret et, onlar seni ziyaret* etmeseler de.
- -Biraz daha, Yâ Rasûlallah dedim.

- -*Allahü teâlâya itâat et, kınayanların kınamasına aldırma.*
- -Biraz daha nasihât et, Yâ Rasûlallah!
- -*Acı da olsa Hakkı söyle!*
- -Biraz daha istedim.
- -*Tedbir almak gibi akıllılık yoktur. Haramlardan el çekmek gibi vera yoktur. Güzel ahlâk gibi de soyluluk yoktur.*